

DRIES VERHOEVEN GEBRUIKT ZWAARDER
GESCHUT OP STRAAT DAN IN HET THEATER

'Vroeger verplaatste ik een vaasje, nu het bankstel'

Dries Verhoeven plaatst een vitrine in de winkelstraat. 'Het gaat me niet om de

pure provocatie.' © Sandrick Mathurin

Niet dat hij er echt op uit is, maar waar kunstenaar Dries Verhoeven met zijn publieke installaties neerstrijkt, ontstaat er makkelijk beroering, tot censuur toe. Dat belooft voor het centrum van Kortrijk, straks op het Next Festival.

WOUTER HILLAERT

Dries Verhoeven is Nederlander, maar woont sinds drie jaar vooral in Berlijn. Gevlucht voor het nieuwe kunstenaarsklimaat in Nederland, zo vertelt hij. 'Sinds de bezuinigingen zetten fondsen en instellingen je steeds meer aan om het publiek te geven waar het om vraagt. Kan het niet wat toegankelijker? Mag het niet wat meer geld opleveren? Er is een grote vraag naar instant

succes. Kunst maken is op bedrijfsvoering gaan lijken, het museum op een grootwarenhuis. Het gevaar is weg.' Toen Verhoeven vaststelde dat hij ook zelf ging meebuigen, verkoos hij te verhuizen. 'Ik was klaar met Amsterdam. Ik voelde een enorme behoefte om me af te sluiten, door in een stad te gaan leven waar mensen me niet echt kennen. In Berlijn kan ik werken zonder verwachting van buitenaf. Als kun-

stenaar moet je de guts hebben om te maken waar niemand op zit te wachten. Anders ontstaat er comfort.' Comfort is waar ook de installaties en performances van Verhoeven tegen ageren. Dat doen ze niet met de voorhamer, noch met vette pijlen naar zichzelf. Liever wordt het publiek vrij en open uitgenodigd om in dialoog te gaan met prangende of juist verzweven maatschappelijke kwesties, live of virtueel. In *Life streaming* (2010) chatte je in een mobiele container over derdewereldhulp en verlies, met slachtoffers van de tsunami van 2004 duizenden kilometers verderop. In *God zegene de greep* (2012) kwam je terecht in een intieme reddingscapsule met twintig andere 'overlevenden', elk met een kleine luidspreker om de hals. Een opgenomen stem sprak voor jou tegen je buren. 'Wil je me naakt zien?' In Verhoevens ervarings-theater

kruipten complexe thema's als gemeenschapszin, crisisgevoel of ondergangretoriek vanzelf onder je vel. Aan jou om je eigen positie te bepalen. Wegkijken kan zelden. 'Ik maak juist installaties, en geen theater; om de grens tussen podium en publiek weg te halen', aldus Verhoeven. In 1999 studeerde hij af als scenograaf in Maastricht en begon hij als assistent van Jan Versweyveld, decorontwerper van Ivo Van Hove. 'Maar de interesse voor de identificatie met personages op het toneel ben ik al een tijdje kwijt. Ik wil de toeschouwer medeplichtig maken, hem activeren om na te denken over zichzelf. Dat vind ik spannender dan foyerdiscussies over het talent van de acteurs.'

Hommeles

Sinds het werk van Verhoeven meer op straat te vinden is, nam ook de publieke ophef erover toe. In Berlijn haalde zijn installatie-

'Op het internet is het makkelijk je duimpje op te steken bij een verhaal over vluchtelingen. Maar wat als zo'n vluchteling voor je staat?'

Dries Verhoeven © Marlijn Smulders

performance *Wanna play?* zich de woede van de homogene gemeenschap op de hals. Verhoeven leefde toen dagenlang in een glazen container op een Berlijns plein, vanwaaruit hij mannen via de datingsite Grindr uitnodigde voor een gesprek of een intieme daad zonder seks. Voor hem ging het om een reflectie over liefde in de nieuwe publieke ruimte die internet heet, maar een groep homo's zag er vooral een inbreuk op hun privacy in.

Ook bij *De uitvaart* kwam het tot hommeles, dit keer vanuit de Utrechtse kerkgemeenschap. In dat werk encenseerde Verhoeven tien alternatieve begrafenismissen voor waarden als 'de multiculturele samenleving' of 'de verzorgingsstaat', telkens met een heuse rouwstoet en een theatrale invulling in de Utrechtse Sint-Willibrordkerk. Voor enkele gelovigen kwam dat over als ontheiliging, waarop het apostolaat zich moest buigen over de vraag of de kerk voorgoed ontwijfd diende. De Nederlandse media hadden er een lekkere kluit aan.

Zelf wil Verhoeven gewoon vragen stellen in en over de openbare ruimte. 'Steeds meer ongemak lijkt uit het straatbeeld verdreven te worden: van daklozen en vluchtelingen tot allerlei beelden die niet voldoen aan de heteroseksuele norm. Alle graffiti, zowel fysiek als mentaal, wordt weggewassen. Die geïdealiseerde harmonie wil ik doorbreken, door op onze collectieve pijnpunten te wijzen. Nederland was altijd zo trots op zijn open gordijnen, maar nu wordt het steeds meer een land van de mooie buitenkant, een door marketeers gedisignde eenvormigheid. Een samenleving die de confrontatie met de dood of met vreemde dingen afweert, voedt zijn eigen negatieve onderbuik.'

Onderbuik

In *Ceci n'est pas*, een installatie die volgend weekend in het Kortrijkse straatbeeld verschijnt, plaatst Verhoeven elke dag een

andere menselijke uitzondering in een glazen vitrine, midden op straat. Wie en wat er te zien zal zijn, wil hij nog niet prijsgeven, maar in Helsinki censureerde de Finse politie alvast een naaktbeeld uit de installatie. 'Daar schrok ik toch van, terwijl het een heel onschuldig beeld was en er geen geslachtsdeel te zien was. Tien jaar geleden kwam Spencer Tunick in Helsinki tientallen naakte mensen fotograferen, nu heerst de nieuwe preutsheid.'

Wel geeft Verhoeven toe dat zijn straatbeelden zwaarder geschut zijn dan vroeger in theater. 'De mensen op wie ik me richt, lopen gewoon van de H&M naar de Starbucks, hoe nodig je ze uit om stil te staan? Daarvoor zijn mijn middelen iets confronterender geworden. Vergelijk het met iemand die de meubels in je kamer verzet. De bewoner komt thuis en vraagt zich af waarom die meubels nu weer juist zo stonden. Vroeger verplaatste ik een vaasje, nu het bankstel. Maar het gaat me niet om de pure provocatie, de kijker moet de maatschappelijke status-quo in vraag stellen.'

Bij *Ceci n'est pas* lijkt dat alvast te werken. Mensen houden halt, troepen samen rond de vitrine als bijen om de honing, starten een discussie over hoe ze het beeld moeten duiden. Verdacht? Juist heel liefdevol? 'Op het internet is het makkelijk je duimpje op te steken bij een verhaal over vluchtelingen. Maar wat als zo'n vluchteling ineens voor je staat? Ik spreek mensen aan op hun directe stuip, zonder dat ze daar een kaartje voor hebben gekocht. Het is goed om de onderbuik in kaart te brengen. Ik zal blijven vechten voor het gebruik van de stad als een podium om ook het onvolmaakte te tonen.'

'Ceci n'est pas' is van 13 tot 21/11 elke dag vanaf 13 uur te zien in de Lange Steenstraat in Kortrijk, in het kader van het Next Festival.

Onze tips voor het Next Festival

• 'Le cargo' Faustin Linyekula en Studios Kabako

De Congolese choreograaf Faustin Linyekula is een pionier van de hedendaagse dans in Afrika en een graag geziene gast op Europese festivals. Zijn werk, waarin hij de bloedgeschiedenis van zijn thuisland verwerkt, kruipt diep onder je huid. In 'Le cargo', zijn eerste solo, keert Linyekula terug naar zijn kindertijd en kijkt hij door de ogen van zijn voorouders naar zijn eigen danspraktijk. 'Le cargo' is te zien in een double bill met een solo van Michel Kiyombo, een van de jonge, beloftevolle artiesten die Linyekula ondersteunt in zijn kunstencentrum Studios Kabako in Kisangani. (19 nov, Kortrijk)

• '7 pleasures' Mette Ingvaldsen

Een orgie voor de posthumane mens, zo zou je '7 pleasures'

nog het best kunnen omschrijven. Voor het tweede deel van haar cyclus over seksualiteit schuiven choreografe Mette Ingvaldsen en haar twaalf naakte dansers geen enkel taboe. Of het moet de liefde zijn. Deze willoze, anonieme massa zoekt liever h/heel in de ranke blaadjes van een kamerplant of een gladde tafelpoot. Met zijn monumentale groeps-scènes en weergaloze timing neemt '7 pleasures' het verlies aan menselijk contact en intimiteit in onze sekseconomie op de korrel. Frappant om te zien hoe weinig provocatief een naakt lichaam nog kan zijn. (27-28 nov, Kortrijk)

• 'Disgrace' Kornél Mundruczó

Weinig romans zijn de jongste jaren zo vaak op theater gezet als 'In ongenade' van Nobel-prijswinnaar J.M. Coetzee, maar niemand deed dat rauwer dan de Hongaarse regis-

seur Kornél Mundruczó. Hij verplaatst het post-apartheids-thema naar het Hongarije van vandaag. Racisme is van alle tijden, alleen heeft de vluchtelingenstroom er in het land van Viktor Orban weer een prangend actueel thema van gemaakt. Sterk theater. (20-21 nov, Villeneuve d'Ascq)

• 'Het Hamiltoncomplex' Het Paleis, Lies Pauwels

Dertien schijnbaar schattige meisjes van dertien vullen het podium als een catwalk, een dansvloer, een talentenshow. Zo onschuldig ze lijken, zo subtiel onrustwekkend weet Lies Pauwels ze in beeld te brengen: als kleine lolita's, krijende sirenen, mogelijke tienermoeders in steeds nieuwe pakjes. Haar eerste grote regie met kinderen blijkt een visuele en muzikale voltreffer, even griezelig als ontwapenend. Laat je verleiden. (26-28 nov in Lille) (wh/eds)

Ga één jaar lang

met drie vrienden

naar dertien topevents*

Doe mee op www.uitinvlaanderen.be/vrienden
en win één van de tien
superdeluxe inspiratieboxen

Uit
in Vlaanderen.be

*Elke inspiratiebox bevat 50 tickets of vouchers verdeeld over: Antwerpen Proeft - De bootjes van Gent - Cactusfestival Brugge - cursus bij Wisper - film in Kinepolis - Plaf, de Musical - voorstelling in KVS Brussel - Sneeuw witte, de Musical - concert in AB Brussel - klassiek concert Mechelen hoort Stemmen - expo The Roaring Twenties in Modemuseum Hasselt - Boekenbeurs in Antwerpen - De Ploppa Pretparken